

Na Groningen nu ook Zeeland tegen nieuwe kerncentrales. Tijd voor een nucleaire spreidingswet?

Posted on 30 juli 2026 by Jan J.B. Kuipers

De boerderij van Frans en Sandra Dieleman in de Paulinapolder bij Biervliet produceerde de afgelopen seizoenen niet alleen aardappelen, tarwe en suikerbieten, maar ook tot geelzwarte protestborden omgekate pallets met teksten als 'Nee tegen kerncentrales' en 'Red de Paulinapolder'. Geen wonder: precies op de plek waar de Dielemans al generaties vrede hun gewassen telen, plande het Rijk maximaal twee nieuwe kerncentrales.

En het protest leek te werken, het was in elk geval één steentje van een vooralsnog rustig voortrommelende lawine. Op 10 juli namen Provinciale Staten van Zeeland een motie aan, die nee zegt tegen de komst van kerncentrales naar de Paulinapolder, nadat ook Borssele en de Tweede Maasvlakte als vestigingsplek al waren afgefallen. De Groningse Eemshaven blijft over als enige optie.

Maar de publieke weerstand in het noorden is na alle aardbevingsellende nog veel

groter dan in het deels lauw gebleven Zeeland, afgezien van protestgroepen aldaar met spitsvondige namen als 'Terneuzen tot de Kern' en 'Borsele tot de Kern'. De provincie Groningen heeft al meermalen in moties vastgelegd dat de centrales evenmin welkom zijn bij de Eemshaven.

Vier nieuwe centrales

De Nederlandse kernenergie-saga beslaat al bijna zestig jaar. Dodewaard startte op in 1969, toen ook de bouw aanving (zonder officiële vergunning trouwens) van de centrale in Borssele. Borssele draait in tegenstelling tot Dodewaard nog steeds en de plek werd vanwege de aanwezige nucleaire infrastructuur en de aanwezigheid van de COVRA (afvalverwerking) meteen aangewezen als voorkeurslocatie in de plannen voor klimaatneutrale energievoorziening van kabinet-Rutte IV (2022-2024).

Daarnaast werden ook het voormalige Thermphosterrein in Vlissingen-Oost (Sloegebied) aangewezen, bekend van de peperdure opruiming van deze zwaar vervuilde locatie op kosten van de gemeenschap, en verschillende sites bij Terneuzen. Volgens de definitieve Plan-MER locatiestudie van begin 2026 moeten in totaal vier nieuwe centrales in Nederland verrijzen, wegens de hoge kosten met participatie van het Rijk via bijvoorbeeld een nucleair staatsbedrijf.

De draai van BBB

Intussen was in de zuidwestelijke delta toch meer deining ontstaan dan verwacht. De blokkade van Provinciale Staten van 10 juli was te danken aan de verrassende steun van de BBB aan de daartoe strekkende motie van PRO, die hierdoor een meerderheid haalde. CDA, SGP, VVD en JA21 stemden wel tegen. 'Mijn dag kan niet meer stuk,' jubelde Sandra Dieleman vanuit de belaagde Paulinapolder. Ger van Unen (Statenlid SP) meldde: 'Deze motie zegt gewoon: we willen dit niet. In Groningen zijn ze daar ook duidelijk over. Dan komt het maar als een verrassing in Den Haag, wij worden zo vaak verrast door Den Haag.'

In juni waren de locaties bij Borssele en Vlissingen-Oost (Thermphos) al afgefallen. Te complexe bouwproblemen in Borssele (er zou bijvoorbeeld een dijk moeten worden verlegd), te veel effect op Natura 2000-gebieden, knelpunten bij de aansluiting op het hoogspanningsnet. Bij Thermphos deden zich koelwaterproblemen voor. De Paulinapolder bleef over, ondanks grote bezwaren ook hier. Een Zeeuws-Vlaamse kerncentrale produceert zodanige overcapaciteit dat

het net deze niet deugdelijk kan afvoeren naar de afnemers elders.

Op 19 juni bleek uit een Kamerbrief van het kabinet dat men naast de Paulinapolder als reserve toch al vooral mikte op de Eemshaven. De netwerkproblemen bestaan daar niet, aldus netbeheerder TenneT. Afkoppeling van de Zeeuwse locaties betekent echter niet einde verhaal. Het Rijk houdt de Paulinapolder in theorie aan, terwijl ook andere opties worden onderzocht. Ook voor het Sloegebied worden andere kansen gezocht, zoals een minder bezwaarlijke gesmolten-zoutreactor (MSR).

De brief, opgesteld door onder anderen staatssecretaris Jo-Annes de Bat (Klimaat en Groene Groei), kondigde vóór het einde van 2026 een definitieve keuze aan. De Bat had op 29 mei in het Provinciehuis in Middelburg al een aangescherpt Zeeuws voorwaardenpakket in ontvangst genomen. De komst van nieuwe kerncentrales moest volgens dit pakket ook iets opleveren voor de regio: nieuwe banen, kansen voor bedrijven, een nucleair kennis- en innovatiecluster in Zeeland. Verder werden voorwaarden gesteld op het gebied van veiligheid, gezondheid, bereikbaarheid, leefbaarheid.

Vóór 1 januari 2028 wilde de Provincie Zeeland bovendien een actueel evacuatie- en crisisplan zien; hulpdiensten moesten worden versterkt en het Rijk diende voldoende geld te reserveren voor infrastructuur, voorzieningen en compensatie voor inwoners, boeren en bedrijven. Ook mochten er geen koeltorens komen en geen nieuwe bovengrondse kabeltracés door de Zak van Zuid-Beveland en de regio Kapelle-Reimerswaal. Maar toen kwam de motie van 10 juli, die ook een streep haalde door de locatie Paulinapolder.

Deltaboys

De Bat pakte het voorwaardenpakket aan van zijn opvolger als Zeeuws gedeputeerde en CDA-partijgenoot Johan Aalberts. De Bat had als gedeputeerde zelf meegewerkt aan een eerdere, mattere versie van het pakket. De sfeer bij overhandiging was gemoedelijk, maar de verhoudingen lagen toch aanzienlijk anders dan bij de voorbereidingen van de eerste centrale in Borssele, geopend in 1973.

Die eerste centrale kwam geheel volgens de verlangens van de provinciale overheid tot stand. In het kader van de industrialiseringspolitiek was aan de Franse

aluminiumgigant Pechiney (later als Zalco failliet gegaan) in ruil voor vestiging goedkope stroom beloofd en daarvoor moest er een kerncentrale komen. Vergunningen kwamen wel, ooit.

Zeeland verkeerde in de ban der 'Deltaboys', een los verband van politici, bestuurders en ambtenaren met als grote roergangers 'Jan Industrie' (commissaris van de koningin Jan van Aartsen, ARP) en Rien Verburg (PvdA), directeur van het Economisch-Technologisch Instituut voor Zeeland, en ook een belangrijke rol voor 'de onderkoning van Zeeland' Ad Kaland, CHU-gedeputeerde.

Ze realiseerden het Sloegebied, ontwikkelden de Kanaalzone Zeeuws-Vlaanderen, haalden multinationals binnen, werkten aan betere verbindingen met de havens van Antwerpen en Rotterdam. Niet alles lukte: het Baalhoekkanaal dwars door Oost Zeeuws-Vlaanderen bleef een droom, evenals de volledige afsluiting van de Oosterschelde (nu Nationaal park), inclusief industrialisering van het oostelijk deel.

Door toedoen van tegenstanders als de weerbarstige Vlissingse loods Hans Bannink en zijn Vereniging Milieuhygiëne Zeeland, en grote internationale ongelukken met kerncentrales (Harrisburg, Tsjernobyl) kantelde de mentaliteit en kregen natuur en ecologie net als elders veel meer aandacht. Ook het rapport van de Club van Rome (1972) dreunde door in de polder. De Deltaboys vervaagden, gaandeweg beklom het handige en flexibele segment der activisten het fluweel en dat bracht een heel andere dynamiek en andere problematieken met zich mee.

Onmisbare krachtbron

Waarom dit opgerakeld? Omdat er nieuwe Deltaboys zijn opgedoemd met een nieuwe, van een glanzende pr-laag voorziene toekomstvisie [Zeeland 2050](#), waarin kernenergie niet zonder reden als een 'onmisbare krachtbron' geldt. Men mikt zowel op grote reactoren als kleine modulaire kerncentrales (zoals de MSR's), waarmee Zeeland moet uitgroeien tot groene energiehub en motor van Nederland.

De nieuwe Deltaboys werden aangevoerd door commissaris van de koning Hugo de Jonge en gedeputeerde Jo-Annes de Bat, beiden CDA. Het duo is al snel uiteengetrokken. Ex-minister De Jonge was nedergedwarreld uit Den Haag, De Bat steeg juist derwaarts op om in het kabinet-Jetten plaats te nemen. Maar weest gerust, voorlichters en publieksmanagers: Zeeland 2050 dendert vrolijk door.

Hardnekkige provincialen

Enkele keerzijden van het concept: een beoogde grote bevolkingsgroei als echo van de oude Deltaboys-plannen met verdere verknoeiing van het landschap tot gevolg, gebrek aan werkelijke lokale inspraak en de typische afstand tussen bestuurlijke vergezichten en de financieel-economische en infrastructurele realiteit.

De pr-machine walst de burger echter onverfroren plat met genadeloze prietpraat. Van de [website](#) leren we dat het bij Zeeland 2050 gaat om 'een verhaal van slimme groei, waarbij we dorpen en steden versterken en onze troefkaarten natuur, rust en ruimte beschermen en benutten. Wie zin heeft in de toekomst moet in Zeeland zijn.' Wereldburgers aller landen, verenigt u en reis af naar de Scheldedelta!

Maar wat jammer toch dat die provincialen van de noordelijke en zuidelijke periferie zo hardnekkig blijken, zowel in Groningen als in Zeeland zelfs gesteund door hun vertegenwoordigers – en dat zie je ook niet elke dag. Het 'definitieve' kabinetsbesluit wacht. Waar zal het Rijk mee komen om de nogal eendrachtige volkswil te breken, een spreidingswet voor kerncentrales misschien?

Wynia's Week verschijnt 156 keer per jaar en wordt **volledig mogelijk gemaakt** door de donateurs. Doet u mee? [Doneren kan zo](#). **Hartelijk dank!**